

**РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ**

Спеціалізована вчена рада ДФ 64.055.043 Харківського національного
економічного університету імені Семена Кузнеця,
Міністерство освіти і науки України, м. Харків

прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань
05 «Соціальні та поведінкові науки» на підставі прилюдного захисту дисертації:
«Оцінка ефективності використання експортно-імпортного потенціалу
підприємств» за спеціальністю 051 «Економіка»
«19» лютого 2024 року

Фатьянов Даніїл Володимирович 1996 року народження,
громадянин України,

освіта вища, закінчив у 2018 році Харківський державний університет харчування та торгівлі, за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини».

Закінчив аспірантуру з відривом від виробництва у 2023 році в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, де виконав освітньо-наукову програму «Економіка» за спеціальністю 051 «Економіка».

Працює викладачем кафедри міжнародної економіки і менеджменту, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Дисертацію виконано у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник Малярець Людмила Михайлівна, доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, завідувач кафедри вищої математики та економіко-математичних методів.

Науковий керівник Денисюк Ольга Василівна, кандидат економічних наук, доцент, Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури, доцент кафедри економіки, менеджменту та управління територіями ВСП.

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, які

зараховуються як 4,5 наукових публікації:

1. Фат'янов Д. В. Теоретичні положення оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 258–264.

DOI: 10.32983/2222-4459-2020-12-258-264

Посилання: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-12_0-pages-258_264.pdf

2. Фат'янов Д.В. Інформаційно-аналітичного забезпечення аналізу експортно-імпортного потенціалу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2021. № 6. С. 107-113.

DOI: 10.32983/2222-4459-2021-6-107-113

Посилання: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-6_0-pages-107_113.pdf

3. Фат'янов Д.В. Методичне забезпечення оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*, 2022. Вип. 16. С. 42–50.

DOI: 10.26565/2310-9513-2022-16-05

Посилання: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/21639>

4. Малярець Л. М., Денисюк О. В., Куліков О. П., Фат'янов Д. В. Стратегія ефективності використання експортно-імпортного потенціалу. *Проблеми економіки*, 2023. №1 (55). С. 49–57.

DOI: 10.32983/2222-0712-2023-1-49-57

Посилання: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2023-1_0-pages-49_57.pdf

5. L. M. Malyarets, V.I. Otenko, I.P. Otenko, D. Fatyanov. Monitoring the development of the export and import potential of the regions. *Montenegrin Journal of Economics*. 2022. Vol. 18, No. 2. P. 39-50. (SCOPUS)

DOI: 10.14254/1800-5845/2022.18-2.4

Посилання: https://mnje.com/sites/mnje.com/files/039_-_050_-_maljarec_et_al._-.pdf

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Опонент **Бабенко В.О.**, доктор економічних наук, професор, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, завідувач кафедри комп'ютерних систем, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. В удосконаленому методичному підході до оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу промислових підприємств (ЕІПП), конкретизовано на кожному етапі завдання, методи їх вирішення та очікувані результати (с. 155 – 173). До методичного підходу крім традиційних етапів включені етапи нового змісту, а саме: визначення тенденцій змінення значень показників оцінки; оцінка рівня ефективності використання ЕІПП; оцінка структурної динаміки ефективності використання ЕІПП; прогнозування показників ефективності використання ЕІПП. Методичний підхід має, також, новизну оскільки враховує взаємозв'язок між експортно-імпортними потенціалами різних рівнів управління: макро-, мезо-, мікро-, а саме: країна – регіон – підприємство, що забезпечує багаторівневу системну характеристику оцінки.

2. На основі уточненої системи базисних понять ефективності використання експортно-імпортного потенціалу удосконалено змістовне цієї ефективності (с. 37 – 44). Наукову новизну має розроблена змістовна модель ефективності використання експортно-імпортного потенціалу, яка містить функції управління, цілі, процеси, структуру експортно-імпортного потенціалу, механізми реалізації процесів, фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовищ, види ЕІПП, критерії ефективності, ефективність експортно-імпортної діяльності. Все це поглиблює концепцію розвитку експортно-імпортного потенціалу.

4. Дістало подальшого розвитку інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки ефективності експортно-імпортного потенціалу підприємства (с. 67 – 80). Особливістю цього інформаційного-аналітичного забезпечення є сформований ознаковий простір, ієрархічна систему показників, перелік основних аналітичних задач цієї оцінки та вибір математичних інструментів, що фундує базу знань потенціалу підприємства. 5. Дістало подальшого розвитку методичне забезпечення формування стратегії ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства (с. 185 – 190), новизною якого є обґрунтована необхідність виявлення механізмів взаємозв'язку тенденцій розвитку факторів впливу за допомогою застосування інструментів коінтеграції часових рядів, а також, врахування впливу

позитивних та негативних факторів, загроз на ефективність використання цього потенціалу в умовах обмеженості діяльності.

3. Удосконалені теоретичні положення оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємств по новому розкривають особливості цієї оцінки в сучасних умовах діяльності (с. 51 – 61). Автор довів, що теоретичні положення оцінки з урахуванням методологічного каркасу, який включає суб'єкт, об'єкт оцінки, предмет, принципи, мету, завдання, види оцінки, функції, технологію, методи, результати, сприяють її адекватності, достовірності, комплексності, системності, дієвості, евристичності. Заслугує особливої уваги розроблена автором технологія оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства.

4. Дістало подальшого розвитку інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки ефективності експортно-імпортного потенціалу підприємства (с. 67 – 80). Особливістю цього інформаційного-аналітичного забезпечення є сформований ознаковий простір, ієрархічна систему показників, перелік основних аналітичних задач цієї оцінки та вибір математичних інструментів, що фундує базу знань потенціалу підприємства.

5. Дістало подальшого розвитку методичне забезпечення формування стратегії ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства (с. 185 – 190), новизною якого є обґрунтована необхідність виявлення механізмів взаємозв'язку тенденцій розвитку факторів впливу за допомогою застосування інструментів коінтеграції часових рядів, а також, врахування впливу позитивних та негативних факторів, загроз на ефективність використання цього потенціалу в умовах обмеженості діяльності.

Опонент **Васильківський Д.М.**, доктор економічних наук, професор, Хмельницький національний університет, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У першому розділі на стор. 38 – 40 можливо було б розширити дослідження щодо взаємозв'язку експортно-імпортного потенціалу з іншими потенціалами підприємства.

2. У другому розділі п.2.1 доречно було б доповнити дослідження аналізом особливостей оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу на підприємствах різних галузей промисловості в Україні.

3. Автором дисертації сформовано перелік позитивних, негативних факторів впливу на ризики, втрати та кризові ситуації в економіці України, рекомендації, які визначені провідними вітчизняними науковими інститутами та організаціями (стор. 149, табл. 3.1). Доцільно було б визначити вплив цих факторів на рівень ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємств.

4. В методичному підході до оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства автор дисертації в 8 етапі рекомендує здійснювати оцінку оптимальних значень показників ефективності використання цього потенціалу (стор. 172) шляхом розв'язання багатокритеріальної оптимізаційної задачі. Це має науковий інтерес, тому автору слід було б викласти процес розв'язання задачі.

5. При визначенні факторів внутрішнього середовища, які впливають на рівні ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства та його структурну динаміку (стор. 187) був сформований рейтинг впливу показників, а ще доцільно було б ідентифікувати назву цих факторів.

Рецензент **Тищенко В.Ф.**, доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, завідувач кафедри митної справи і фінансових послуг, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У розділі 1.1 приділено багато уваги аналізу та уточненню теоретичних аспектів ефективності використання експортно-імпортного потенціалу. Доцільно також було б більш детально вказати відмінності між експортно-імпортним потенціалом та експортним потенціалом. 2. У розділі п.2.1 доречно було б доповнити дослідження змінення процесів розвитку та використання експортно-імпортного потенціалу України протягом двох періодів до та після 24 лютого 2022 р. пропозиціями щодо управлінських заходів.

3. У розділі 2.2 автор провів глибокий аналіз розвитку та використання експортно-імпортного потенціалу регіонів України та отримав різні кластери за цими двома критеріями. Доцільним є продовжити цей аналіз в кластерах з низьким рівнем використання експортно-імпортного потенціалу й визначити причини такого стану.

4. Автор дисертації в розділі 3.3 детально продемонстрував на практиці

рекомендовані аналітичні інструменти методичного забезпечення формування стратегії ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства та отримав обґрунтовані значення показників, які визначають стратегічні орієнтири. В зв'язку з цим слід було скласти перелік стратегічних альтернатив ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства.

Рецензент **Мазоренко О.В.**, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, доцент кафедри менеджменту та бізнесу, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. На рис.1.2 наведено змістовну модель ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства, до складу якої входять різні види потенціалу підприємства, а саме: трудовий, технічний, технологічний, фінансовий, інформаційний, організаційний, управлінський. Хотілося б, щоб у дисертації було більш детально розкрито взаємозв'язок між експортно-імпортним потенціалом та іншими видами потенціалами.

2. В табл. 1.2 представлено перелік основних аналітичних задач оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу, до якого входить задача визначення оптимальних значень показників для встановлення можливої та реальної ефективності використання експортно-імпортного потенціалу. Оскільки ця задача складна і має великий науковий інтерес, то автору слід було детально її розглянути.

3. В підрозділі 2.1 на рис. 2.7 подано динаміку станів експортно-імпортного потенціалу на площині «стан розвитку (I_p) – використання (I_v)». Для підвищення вагомості висновків автору слід було б деталізувати шкалу величин відповідних інтегральних показників, які відображують ці стани.

4. Автор дисертації в підрозділі 2.3 обґрунтував структурний динамічний норматив ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємств, який використав при побудові інтегрального показника структурної динаміки цього потенціалу. Цей норматив, також, доцільно використати в розробленні управлінських заходів щодо експортно-імпортного потенціалу.

Голова спеціалізованої вченої ради ДФ 64.055.043 Гаврильченко О.В., доктор економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, професор кафедри менеджменту та бізнесу, надала позитивний відгук без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Фатянову Даніїлу Володимировичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Голова спеціалізованої
вченої ради

Олена ГАВРИЛЬЧЕНКО